

Oppdatert kunnskap om BoNT i vektbærende muskulatur hos gående barn med CP

Konsekvenser for praksis ved OUS Intern retningslinje

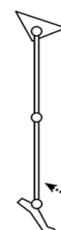
Stine Hanssen, Fysioterapeut
Barnenevrologisk avd, Seksjon for nevrohabilitering, Rikshospitalet, OUS

An anatomical illustration from the 1909 edition of Sobotta's Atlas and Text-book of Human Anatomy

Bakgrunn for retningslinjen

- Forskning og litteratur med økt fokus på uheldig virkning av BoNT
- Presentasjoner ved ESMAC, AACPD og EACD
- BoNT reduserer styrke i muskulatur
- Vi har begrenset kunnskap om langtidsvirkning
- Biomekaniske prinsipper fra ganganalyse
- Klinisk erfaring

Hva er nytt i vår praksis ved OUS?

- Mer restriktiv med hensyn til
  - hyppighet
  - antall tidligere behandlinger
  - med økende alder
- Tydeligere indikasjon
  - Spastisitet
  - Behandlingsvindu
  - Funksjonelle mål

Mål med BoNT behandling i vektbærende muskulatur hos gående barn med CP

- Bidra til å redusere funksjonsbegrensning som angitt av barn og familie
- Redusere energibruk ved gange
- Lette ortosebruk
- Dempe smerter forårsaket av spastisitet
- Bidra til å opprettholde bevegelse i ledd

Kartlegging

- Barn og foreldres mål
- GMFCS (Gross Motor Function Classification System)
- FMS (The Functional Mobility Scale)

- Vurdering av gange med film

Undersøkelse

- Leddbevegelighet (ROM) av aktuelle ledd samt naboled
- Spastisitet ved bruk av Tardieu (R1/R2) og Modifisert Asworth Scale (MAS)
- Smerte – VAS (Visual Analog Scale)
- **Styrke** - Oxford manuell muskelstyrke test 0-5.
- Selektiv motorisk kontroll: Scale 0-2
- **Omkrets av muskelen ved behandling av m. gastrocnemius** (angi målepunkt cm fra knehasen)
- Vurdere fotstilling (valgus/varus, opptrukket hæl, ustabil mellomfot)

Utfyllende kartlegging

- 6 minutters, evt 1 minutt gangtest
- 3D Databasert bevegelsesanalyse

- GMFM (Gross Motor Function Measure)
- PEDI-CAT (Pediatric Evaluation of Disability Inventory)
- COPM (Canadian Occupational Performance Measure)
- GAS (Goal Attainment scale)

Aktuelle muskler

- **M.gastrocnemius**
- **M.soleus**
- M.tib posterior
- M.hamstrings
- Andre ved indikasjon

m. gastrocnemius

Indikasjon

- tydelig spastisitet eller dystoni
  - som har negativ effekt på gangfunksjonen
  - forhindrer tilfredsstillende ortosebruk
  - bidrar til smerter
- gangfunksjonen bedres ikke tilfredsstillende med ortose

Forutsetning

- Modifisert ashworth(MAS) 1+
- Tydelig behandlingsvindu
- Eventuelt dystoni
- R2 bør være minimum -5 - 0° dorsalfleksjon med strakt kne .
- God styrke, minst 3 på Oxford skala
- Funksjonell betydning

m.soleus

Indikasjon

- svært sjelden, spesielt hos bilaterale
- betydelig spastisitet på bøyd kne evt dystoni som gjør ortosetilpasning vanskelig

Forutsetning

- god styrke
- ingen fare for crouch utvikling

m.tibialis posterior

Indikasjon

- økt belastning på laterale fotrand som begrenser funksjon
- spastisitet eller dystoni som bidrar til smerter
- gangfunksjonen bedres ikke tilfredsstillende med ortose
- vansker med å tilpasse ortose

Forutsetning

- motstand mot passiv eversjon (med bøyd kne)
- catch før 0° og tilstedeværende behandlingsvindu hvis spastisitet.
- funksjonell begrensning

Mediale hamstring

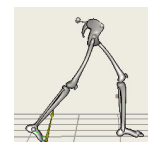
(m. semitendinosus og m. Semimembranosus)

Indikasjon

- redusert utretting av kne i sluttswingfasen, barbeint og med ortose

Forutsetning

- tydelig tidlig catch (før 70°) og tilstedeværende behandlingsvindu, evt dystoni

Hyppighet av BoNT behandling

- Ikke oftere enn hver 12 måned

-kan avvikes om det er sterk indikasjon for gjentatt behandling
eks smerter eller svært problematisk ortose tilpasning/bruk.

Mer restriktiv med indikasjon

- Ved økende alder
  - fra 6 -7 år
  - ofte avtakende spastisitet med alder
- Om tidligere har hatt over 4 behandlinger med BoNT
  - avtakende effekt av BoNT behandling

Indikasjon for å avvente behandling «Wash-out» periode

- Frem til barnet er 7-8 år kan dorsal fleksjon på strakt kne til -5° godtas dersom ortosen tilpasses og det oppnås hælsett med denne.
- Barn over 8 år bør tilbys operasjon (gastrocnemiusglidning) ved leddmål under $0-5^{\circ}$

Alltid kontroll og ny vurdering

- vurdere effekt av behandlingen
- gjøre ny grundig undersøkelse før gjentakelse av behandling

Oppsummering BoNT behandling

Kan bidra til å bedre funksjon og redusere smerter hos barn
Reduserer styrke og kan bidra til å begrense gangfunksjonen

Mer restriktiv med BoNT i vektbærende muskulatur hos gående barn

Grundig undersøkelse og kartlegging før hver behandling

- tydelig indikasjon
- alltid vurdere effekt
- benytte andre tiltak hvis det ikke gir effekt

Supplerende/tilhørende tiltak

- Seriegipsing
- Ortoser
- Fysioterapi
  - Styrke
  - Tøyning

Seriegipsing

I kombinasjon med injeksjon i m. gastrocnemius / m. tibialis posterior

- Kan vurderes dersom passiv dorsalfleksjon i ankelen er mellom -5 og 5 grader
- 2 uker etter BoNT-injeksjon
- utføres av ortoped
- 2+2(+2) ukers behandling

Seriegipsing

Hensikt

- Øker dorsalfleksjonen(ROM)
- Muligheter for bedre tilpasning av ortose og bedre hælsett ved gange

Forsiktighet fordi

- Medfører muskelatrofi og redusert styrke
- Er det funksjonelt?
- Forlenger senen, ikke muskel?

Forutsetning

- Grundig og individuell vurdering
- Fot/ankel korrigeres riktig i gips
- Barnet må stå og gå med gipsen på
- Bør kombineres med 'knee immobilizers' på natten

Uleddet og Leddet AFO

(Slide lånt av kollega og ortopediingeniør Ingrid Skaaret)

Uleddet/Solid AFO

Leddet/Hinged AFO

Fysioterapi-Styrke

- Intensiv fysioterapi
- Målrettet/funksjonell trening
- **Agonist** og antagonist
- Eksentrisk og konsentrisk
- Naboled
- Høy motstand og færre repetisjoner samt eksplosiv trening er effektivt hvis man ønsker å bedre styrke

Tøyning

Hensikt

- Vedlikeholde leddutslag

Hvordan

- vektbærende stilling og gjennom ortosebruk
- hos små barn også evt manuell tøyning
- korrigert stilling
- aktiv og passiv

Forsiktighet

- Ved vansker med å korrigere stilling

Oppsummering tilhørende tiltak

BoNT i vektbærende muskulatur hos gående barn med CP

Kan kombineres med:

- gips, ved nøye vurdering og indikasjon

Bør kombineres med:

- styrketrening, også agonist!
- ankelortose som er riktig tilpasset og gir tøyningseffekt
- Styrketrening og ankelortose kan være alternativer til BoNT-behandling og bør ofte prøves ut først

Referanser

- 1) Fosdahl, Merete Aarsdahl. Hamstring muscle length in ambulant children with spastic bilateral cerebral palsy. PhD thesis, Faculty of Medicine, University of Oslo (2020)
- 2) Hastings-Ison T, Blackburn C, Rawicki B, Fahey M, Simpson P, Baker R, et al. Injection frequency of botulinum toxin A for spastic equinus: a randomized clinical trial. *Dev Med Child Neurol.* 2016;58(7):750-7.
- 3) Langdon K, Copeland L, Scheinberg A, Waugh MC, Burnett H, Wimalasundera N, et al. Comment on: "Botulinum toxin in the management of children with cerebral palsy". *Pediatr Drugs.* 2019.
- 4) Multani I, Manji J, Hastings-Ison T, Khot A, Graham K. Botulinum Toxin in the Management of Children with Cerebral Palsy. *Paediatric drugs.* 2019;21(4):261-81.
- 5) Multani I, Manji J, Hastings-Ison T, Khot A, Graham K. Authors' Reply to K. Langdon and Colleagues' Comment on: "Botulinum Toxin in the Management of Children with Cerebral Palsy". *Paediatric drugs.* 2019
- 6) Multani, Iqbal HSc, MD1; Manji, Jamil MSc, MD1; Tang, Min Jia MBBS2; Herzog, Walter PhD3; Howard, Jason J. BEng, BMedSci, MD, FRCSC4; Graham, H. Kerr MD, FRACS1,5,6,7 Sarcopenia, Cerebral Palsy, and Botulinum Toxin Type A, *JBSJ Reviews:* August 2019 - Volume 7 - Issue 8
- 7) Novak I et al (2013): A systematic review of interventions for children and adolescents with cerebral palsy: state of the evidence. *Dev Med Child Neurol* 2013;55(10)
- 8) Peeters N, Van Campenhout A, Hanssen B, Cenni F, Schless S-H, Van den Broeck C, et al. Joint and Muscle Assessments of the Separate Effects of Botulinum Neurotoxin-A and Lower-Leg Casting in Children With Cerebral Palsy. 2020;11(210)
- 9) <http://pathways.nice.org.uk/pathways/spasticity-in-children-and-young-people>
- 10) Størvold G.V., Jansen R., Evensen K.A., Bratberg G.H.: Is more frequent physical therapy associated with increased gross motor improvement in children with cerebral palsy? A national prospective cohort study. *Disability and rehabilitation* 2020, vol 42